

บทคัดย่อ

หัวข้องานวิจัย	รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้การสอนคิดตามแนวคิดตามแนวทาง Thinking School
ผู้วิจัย	นายสราวุธ สมรัตน์
หน่วยงานที่รับผิดชอบ	โรงเรียนร่มโพธิ์วิทยา

การวิจัยในครั้งนี้มีจุดประสงค์ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและสภาพความต้องการรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้การสอนคิดตามแนวคิดตามแนวทาง Thinking School 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้การสอนคิดตามแนวคิดตามแนวทาง Thinking School 3) เพื่อทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้การสอนคิดตามแนวคิดตามแนวทาง Thinking School 4) เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้การสอนคิดตามแนวคิดตามแนวทาง Thinking School ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 22 คน ประกอบด้วย รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครูผู้สอนโรงเรียนร่มโพธิ์วิทยา จำนวน 21 คน 2) กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย ครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 21 คน 3) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 24 คน ประกอบด้วย 3.1) ศึกษาพิเศษ ผู้บริหารสถานศึกษาที่โรงเรียนจัดการเรียนรู้การสอนคิดตามแนวทาง Thinking School เช่นกัน ร่วมกำกับ ติดตาม ให้คำปรึกษา และนิเทศในการดำเนินการพัฒนาสมรรถนะครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้การสอนคิดตามแนวทาง Thinking School จำนวน 2 คน 3.2) กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 22 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสัมภาษณ์ แบบทดสอบ แบบสอบถาม แบบสังเกต แบบบันทึกประเด็นสนทนากลุ่มและแบบบันทึกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ค่า Wilcoxon Signed Ranks Test และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและสภาพความต้องการรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้การสอนคิดตามแนวทาง Thinking School พบว่า กฎหมาย นโยบาย และแนวคิดทฤษฎีทางการศึกษา ในระดับต่างๆ ล้วนให้ความสำคัญกับการปฏิรูปการศึกษา และจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิดของผู้เรียน และทักษะในศตวรรษที่ 21 เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 6 แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560–2579) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2544 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 52 ข้อเสนอแนะในการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 แนวคิดปรัชญาการศึกษากลุ่มสารัตถนิยม แนวคิดปรัชญา Constructivism ทฤษฎีหุปัญญา เป็นต้น ส่วนการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้การสอนคิดตามแนวทาง Thinking School นั้น พบว่า ปัญหาที่ต้องทำการแก้ไขเร่งด่วนคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งผลการเรียนเฉลี่ยรวมทุกรายวิชาต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนด รวมทั้งผลการทดสอบทางการศึกษา

ระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) โรงเรียนร่มโพธิ์วิทยา ปีการศึกษา 2561 ได้คะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวมระดับประเทศ ครู ร้อยละ 80 ยังขาดศักยภาพและสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน จากข้อมูลพื้นฐานและสภาพความต้องการดังกล่าวจึงนำมาสู่การพัฒนาแบบแผนการพัฒนาสมรรถนะครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้การสอนคิดตามแนวทาง Thinking School

2. การพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้การสอนคิดตามแนวทาง Thinking School ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การศึกษาวิเคราะห์ 2) การออกแบบและการพัฒนา 3) การทดลองใช้รูปแบบ และ 4) การประเมินผลและปรับปรุงรูปแบบ ผลการออกแบบและพัฒนาได้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้การสอนคิดตามแนวทาง Thinking School (MADTEA Model) ซึ่งมีองค์ประกอบหลัก 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 Model : M การกำหนดรูปแบบสมรรถนะของครู ขั้นที่ 2 Assessment : A การประเมินสมรรถนะครู ขั้นที่ 3 Development : D การพัฒนาสมรรถนะครู ขั้นที่ 4 Take action : T การปฏิบัติ ขั้นที่ 5 Evaluation : E การประเมินผล ขั้นที่ 6 After Action Review : A การทบทวนผลการปฏิบัติงาน

3. ผลการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้การสอนคิดตามแนวทาง Thinking School พบว่า

3.1 การประเมินผลการฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้การสอนคิดตามแนวทาง Thinking School อยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.62)

3.2 การแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้การสอนคิดตามแนวทาง Thinking School ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้การสอนคิดตามแนวทาง Thinking School แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อ 1 โดยหลังการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้การสอนคิดตามแนวทาง Thinking School (MADTEA Model) ($\bar{X} = 34.33$, S.D. = 3.02) สูงกว่า ก่อนการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้การสอนคิดตามแนวทาง Thinking School (MADTEA Model) ($\bar{X} = 19.38$, S.D. = 3.76)

3.3 การประเมินสมรรถนะครู ที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง Thinking School โดยภาพรวมมีการปฏิบัติได้ดี ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.65) ยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อ 2

3.4 การสังเกตการจัดกิจกรรมจัดการเรียนรู้การสอนคิดตามแนวทาง Thinking School ของครู โดยภาพรวมครูมีการปฏิบัติได้ดี ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.66) ยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2

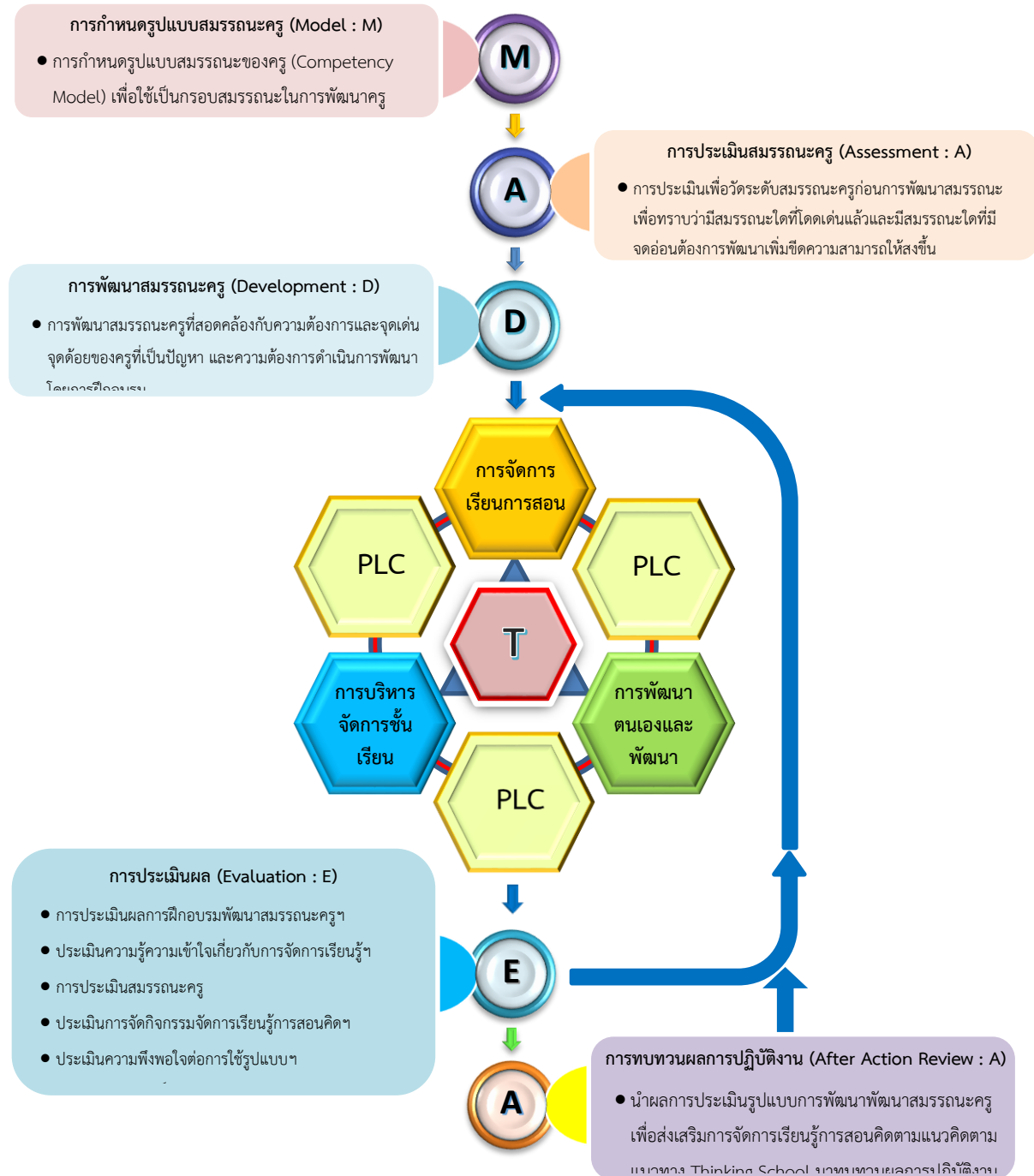
4. การประเมินผลกระทบการใช้รูปแบบการพัฒนาบุคลากรครูโรงเรียนร่มโพธิ์วิทยา เพื่อส่งเสริมสมรรถภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า

4.1 ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้การสอนคิดตามแนวทาง Thinking School โดยภาพรวม ครู ผู้บริหารและศึกษานิเทศก์มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้การสอนคิดตามแนวทาง Thinking School อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.53) ยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อ 3

4.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยเปรียบเทียบระหว่างผลสัมฤทธิ์ ปีการศึกษาที่วิจัยกับผลสัมฤทธิ์ในปีการศึกษาที่ผ่านมา ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) โรงเรียนร่มโพธิ์วิทยา ปีการศึกษา 2561 – 2562 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ร้อยละของคะแนนเฉลี่ย ปีการศึกษา 2562 สูงกว่าปีการศึกษา 2561 ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยมีร้อยละของคะแนนที่เพิ่มขึ้นเท่ากับ 1.05 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยปีการศึกษา 2562 สูงกว่าปีการศึกษา 2561 ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยมีร้อยละของคะแนนที่เพิ่มขึ้นเท่ากับ 2.33 และ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจากการจัดการเรียนรู้การสอนคิดตามแนวทาง Thinking school ปีการศึกษา 2562 เปรียบเทียบกับปีการศึกษา 2561 โดยรวม ปีการศึกษา 2562 มีผลการเรียนเฉลี่ยสูงกว่าปีการศึกษา 2561 เท่ากับ 0.16 ยอมรับสมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 4 โดยหลังการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้การสอนคิดตามแนวทาง Thinking School ในปีการศึกษา 2562 ผลการเรียนเฉลี่ยของนักเรียน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.98$, S.D. = 0.95) สูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้การสอนคิดตามแนวทาง Thinking School ในปีการศึกษา 2561 ($\bar{X} = 2.81$, S.D. = 0.97) และนักเรียนที่มีผลการเรียนในระดับดีขึ้นในปีการศึกษา 2562 ร้อยละ 62.78 สูงกว่า ก่อนการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้การสอนคิดตามแนวทาง Thinking School ในปีการศึกษา 2561 ร้อยละ 56.85 ซึ่งสูงขึ้น ร้อยละ 5.93 ยอมรับสมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 4

4.3 ผลจากการสนทนากลุ่มร่วมกัน โดยผู้วิจัย ผู้บริหารสถานศึกษา คณาจารย์ และครูกลุ่มเป้าหมาย สรุปว่า องค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้การสอนคิดตามแนวคิดตามแนวทาง Thinking School ทุกองค์ประกอบมีความเหมาะสม และสอดคล้องสัมพันธ์กัน การพัฒนาสมรรถนะครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้การสอนคิดตามแนวคิดตามแนวทาง Thinking School เป็นกระบวนการที่เป็นประโยชน์และสามารถพัฒนาสมรรถนะครูได้จริงตามเป้าหมายที่วางไว้ รวมทั้งเป็นกระบวนการในแต่ละขั้นตอนมีความต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน ทำให้ส่งผลต่อการพัฒนาทั้งด้านการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการชั้นเรียน การพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพ รวมทั้งส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น โดยครูต้องมีความมุ่งมั่นจริงจังในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนการสอนคิดตามแนวทาง Thinking school อย่างเคร่งครัดด้วยความเต็มใจ ร่วมมือกันและมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติทุกขั้นตอน ผู้บริหารต้องให้การสนับสนุนทั้งทางด้านจัดการอบรม งบประมาณ สื่อ วัสดุ สิ่งอำนวยความสะดวกและสร้างขวัญกำลังใจ สร้างแรงจูงใจให้กับครู และใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) ในขั้นตอนการปฏิบัติ ของการใช้รูปแบบ

รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้การสอนคิด ตามแนวทาง Thinking school (MADTEA Model)

หลักการ	วัตถุประสงค์	เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้
<ul style="list-style-type: none"> • การพัฒนาสมรรถนะครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้การสอนคิดตามแนวคิดตามแนวทาง Thinking School ที่เป็นระบบสัมพันธ์กัน โดยคำนึงถึงสมรรถนะที่แตกต่างทั้งในด้านการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการชั้นเรียน การพัฒนาดูแลและพัฒนาวิชาชีพและทักษะที่สำคัญที่ต้องพัฒนาโดยใช้วิธีการฝึกอบรม และการลงมือปฏิบัติใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมาช่วยพัฒนาเพื่อให้ครูกลุ่มเป้าหมายมีสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้การสอนคิดตามแนวคิดตามแนวทาง Thinking School และ 	<ul style="list-style-type: none"> • เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้การสอนคิดตามแนวคิดตามแนวทาง Thinking School และนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนในด้านความรู้ ทักษะการคิด คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 	<ol style="list-style-type: none"> 1) ครูต้องมีความมุ่งมั่นจริงจังในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนการสอนคิดตามแนวทาง Thinking school อย่างเคร่งครัดด้วยความเต็มใจ ร่วมมือกันและมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติทุกขั้นตอน 2) ผู้บริหารตระหนักและให้ความสำคัญของการพัฒนาสมรรถนะครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้การสอนคิดตามแนวทาง Thinking school อย่างจริงจัง โดยให้การสนับสนุนทั้งทางด้านจัดการอบรม งบประมาณ สื่อ วัสดุ สิ่งอำนวยความสะดวกและสร้างขวัญกำลังใจ สร้างแรงจูงใจให้กับครู 3) ในการใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ และครูตระหนักและทุ่มเททั้งความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์และทักษะ